

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eräistä järjestelyistä Sulkavan invalidien ammattioppilaitoksen siirtyessä vankeinhoitolaitoksen käyttöön

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Valtion ja Invalidiliitto r.y:n välillä tehdyn esisopimuksen mukaisesti Sulkavan invalidien ammattioppilaitos siirtyy valtion omistukseen 1 päivänä elokuuta 1987 käytettäväksi vankeinhoitolaitoksen tarkoituksiin.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi ammattioppilaitoksen palveluksessa olevien henkilöiden

etujen turvaamisesta heidän siirtyessään vankeinhoitolaitoksen palvelukseen.

Esitys liittyy vuoden 1987 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1987.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

Sulkavalla sijaitseva Invalidiliitto r.y:n omistama invalidien ammattioppilaitos lopettaa toimintansa vuonna 1987. Koska Invalidiliitolla ei ole opetustoiminnan lakkaamisen jälkeen oppilaitoksen kiinteistölle muuta käyttöä, on liitto tarjonnut tiloja valtion ostettavaksi.

Vankeinhoitolaitoksessa on ollut useita vuosia vireillä pienen, erityisesti nuorille vangeille tarkoitetun koulutus- ja kuntoutusyksikön perustaminen. Suunnitelman toteuttamisen on estänyt tarkoitukseen soveltuvien tilojen puute. Oikeusministeriön selvitysten perusteella on Invalidiliiton myyntiin tarjoaman kiinteistön havaittu soveltuvan sekä rakennustensa että toimintaympäristönsä puolesta suunnitteilla olevan kuntoutusyksikön sijoituspaikaksi. Täydennyskoulutuksen avulla pystyttäisiin myös laitoksen nykyinen henkilökunta työllistämään vankeinhoitolaitoksen palveluksessa.

Invalidiliiton ja valtion välillä on lokakuun 8

päivänä 1986 tehty esisopimus Sulkavan invalidien ammattioppilaitoksen myymisestä valtiolle. Esisopimuksen mukaan ammattioppilaitoksen kiinteistö siirtyy 1 päivänä elokuuta 1987 valtion omistukseen. Esisopimuksessa valtio sitoutuu vastaamaan oppilaitoksen henkilökunnan työllistämistä laitoksen tiloihin perustettavassa vankeinhoitolaitoksen alaisessa yksikössä. Käydyissä neuvotteluissa on Invalidiliitto edellyttänyt, että oppilaitoksen palveluksessa olevat henkilöt siirtyvät vankeinhoitolaitoksen palvelukseen ns. vanhoina työntekijöinä. Tällä hetkellä on oppilaitoksen palveluksessa pysyvässä palvelussuhteessa 24 henkilöä.

2. Valmisteluaineisto

Sulkavan invalidien ammattioppilaitoksen käyttömahdollisuuksia on selvittänyt oikeusministeriön 8 päivänä maaliskuuta 1984 asettama työryhmä.

3. Esitykseen liittyvät organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Nykyiset rangaistuslaitokset on perustettu aseuksella. Näin tullaan menettelemään myös Sulkavalle sijoitettavan laitoksen kohdalla. Laitoksen perustamistilanne on sikäli poikkeuksellinen, että perustamisen yhteydessä on huolehdittava oppilaitoksen henkilökunnan työllistamisestä samoin kuin heidän nykyiseen palvelussuhteeseensa liittyvien etujen säilymisestä. Lisäksi on taattava ammattioppilaitoksessa palvelun ajan huomioon ottaminen vankeinhoitolaitoksessa muun muassa erityiseen eläkeikään oikeuttavana aikana. Henkilökunnan palvelussuhteen etujen ja vankeinhoitolaitosta koskevien erityisten eläkejärjestelyjen turvaamiseksi on tarpeen, että asiasta säädetään lailla.

Kuten edellä on todettu siirtyä Invalidiliitto r.y:n ja valtion välisen esisopimuksen mukaan Sulkavan invalidien ammattioppilaitoksen noin 9,9 hehtaarin suuruinen kiinteistö rakennuksineen ja irtaimistoineen 1 päivänä elokuuta 1987 valtion omistukseen. Mikäli eduskunta hyväksyy vuoden 1987 tulo- ja menoarvioesityksessä tarkoi-

tusta varten ehdotetun 5 750 000 markan määrärahan, tehdään lopullinen sopimus viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 1987. Kauppahinta on maksettava 1 päivään elokuuta 1987 mennessä, jolloin myös kiinteistön omistus- ja hallinto-oikeus siirtyy valtiolle.

Sulkavan kuntoutusyksikön perustaminen edellyttää edellä mainitun määrärahan hyväksymisen lisäksi sitä, että eduskunta hyväksyy vuoden 1987 tulo- ja menoarvioesityksessä vankeinhoitolaitokseen 1 päivästä elokuuta 1987 perustettavaksi ehdotetut 30 virkaa tai tointa. Tarkoituksena on, että Sulkavan invalidien ammattioppilaitoksen palveluksessa siirtymähetkellä olevat henkilöt sijoitettaisiin heidän suostumuksellaan mainittuihin perustettavaksi esitettyihin virkoihin tai toimiin vankeinhoitolaitoksessa.

Ammattioppilaitoksen palkkausmenot olivat vuonna 1985 noin 2 200 000 markkaa. Palkkausmenot kuuluvat 100-prosenttisen valtionavun piiriin.

Esityksessä tarkoitettujen oppilaitoksen henkilökunnan nykyiseen palvelussuhteeseen liittyvien etujen säilyttämisestä valtiolle aiheutuva menojen lisäys olisi näin ollen vähäinen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Sulkavan invalidien ammattioppilaitoksen siirryttyä valtion omistukseen se tulisi kuulua oikeusministeriön hallintaan ja sitä käytettäisiin vankeinhoitolaitoksessa rangaistusten täytäntöönpanoon liittyviin tarkoituksiin. Laitoksen hallinnollinen asema tulisi siis olemaan sama kuin nykyisillä rangaistuslaitoksilla. Laitoksesta annettaisiin myöhemmin erillinen asetus.

Laitoksessa on määrä aloittaa elokuussa 1987 toimintansa pääasiassa nuorille vangeille tarkoitettu kuntoutusyksikkö. Laitos olisi luonteeltaan avoin ja sinne sijoitettaisiin keskimäärin 30—40 vankia. Laitoksessa järjestettävällä koulutus-, kuntoutus- ja työkokeilutoiminnalla pyrittäisiin vangin sosiaalisten, psyykkisten ja ammatillisten valmiuksien lisäämiseen. Toiminnan tarkoituksena olisi vähentää laitosympäristön aiheuttamia kielteisiä vaikutuksia ja edistää vangin mahdoli-

suuksia sopeutua yhteiskuntaan vapautumisen jälkeen.

2 §. Sulkavan invalidien ammattioppilaitoksen pysyvän henkilökunnan oikeusturvan kannalta on välttämätöntä, että heidän palvelussuhteensa edut turvataan laitoksen siirtyessä valtion omistukseen. Lain 2 §:ään ehdotetaan asiasta otettaviksi nimenomaiset säännökset.

Ehdotuksen mukaan oppilaitoksen palveluksessa oleva henkilö, joka nimitetään tai otetaan vankeinhoitolaitoksen palvelukseen, saa eläkettä, ikälisää, määrävuosikorotusta ja vuosilomaa varten lukea hyväkseen sen palveluksen, joka hänelle on vastaavia etuja varten luettu hyväksi oppilaitoksen palveluksessa. Tämä oikeus koskee sellaisia henkilöitä, jotka esisopimuksen allekirjoittamishetkellä ja edelleen lain voimaantullessa ovat oppilaitokseen pysyvässä palvelussuhteessa ja jotka välittömästi nimitetään tai otetaan vankeinhoitolaitokseen elokuun 1 päivästä 1987 perustettaviksi ehdotettuihin virkoihin tai toimiin. Etu

koskee vain sitä aikaa, jonka mainitut henkilöt ovat vankeinhoitolaitoksen palveluksessa. Samoin edellytyksin pykälässä ehdotetaan, että oppilaitoksessa palveltu aika luettaisiin vankeinhoitolaitoksessa asianomaisille henkilöille hyväksi myös erityiseen eläkeikään oikeuttavaksi ajaksi. Valtion eläkeasetuksen 5 §:n mukaisia erityiseen eläkeikään oikeuttavia vankeinhoitolaitoksen toimia ovat muun muassa talousmestari, työmestari, keittiömestari, ylivartija ja vartija. Ehdotettu säännös merkitsisi toteutuessaan sitä, että mainittuihin toimiin otetuilla henkilöillä olisi vankeinhoitolaitoksen palvelukseen siirryttyään mahdollisuus päästä vanhuuseläkkeelle 58 vuotta täytettyään valtion eläkelain (280/66) 8 §:n 2 momentin mukaisten rajoitusten sitä estämättä.

Sulkavan invalidien ammattioppilaitoksen henkilökunnan eläkeikä on nyt 63 vuotta. Heidän eläke-etunsa määräytyvät eräistä valtion varoista suoritettavista eläkkeistä annetun lain (382/69) ja asetuksen (384/69) perusteella.

Valtion palvelukseen siirtyvän henkilön palkkaus saattaa edellä selostetusta säännöksestä huolimatta jäädä hänen ammattioppilaitoksen palveluksessa saamaansa palkkausta pienemmäksi. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälän 2 momentissa

säädettäväksi, että asianomaiselle henkilölle maksettaisiin henkilökohtaisena lisänä hänen aikaisempien säännösten ja määräysten mukaisen palkkauksen ja vankeinhoitolaitoksessa saamansa palkkauksen erotus. Palkkauksella tarkoitetaan peruspalkkaa ikä-, palvelusvuosi- ja kalliinpai-kanlisineen sekä määrävuosikorotuksineen sekä säännöksiin ja määräyksiin perustuvaa henkilökohtaista lisää.

2. Voimaantulo

Kiinteistön myynnistä tehdyn esisopimuksen mukaan Sulkavan invalidien ammattioppilaitos siirtyy valtion omistukseen 1 päivänä elokuuta 1987, joten myös laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tuona päivänä.

Ennen lain voimaantuloa on tarkoitus antaa laitoksen perustamista koskeva aset. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä myös muihin laitoksen perustamiseen ja henkilökunnan siirtämiseen liittyviin toimenpiteisiin.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus.

L a k i

eräistä järjestelyistä Sulkavan invalidien ammattioppilaitoksen siirtyessä vankeinhoitolaitoksen käyttöön

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sulkavan invalidien ammattioppilaitos, jäljempänä oppilaitos, siirtyy valtion ja Invalidiliitto r.y.-nimisen yhdistyksen välillä 8 päivänä lokakuuta 1986 tehdyn esisopimuksen mukaisesti 1 päivänä elokuuta 1987 valtion omistukseen. Oppilaitoksen käyttämisestä vankeinhoitolaitoksen tarkoituksiin säädetään asetuksella.

2 §

Oppilaitoksessa siirtymähetkellä pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa oleva henkilö, jonka palvelussuhde on alkanut ennen esisopimuksen allekirjoittamista ja joka nimitetään tai otetaan vankeinhoitolaitoksen palvelukseen, saa vankeinhoitolaitoksessa eläkettä, ikälisää, määrävuosikotusta ja vuosilomaa varten lukea hyväkseen sen palveluksen, joka hänelle on vastaavia etuja var-

ten luettu hyväksi oppilaitoksen palveluksessa. Oppilaitoksessa palvelun ajan hän saa tällöin lukea hyväkseen myös erityiseen eläkeikään oikeuttavana aikana.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö saa henkilökohtaisena lisänä aikaisempien säännösten ja määräysten mukaisen palkkauksen ja vankeinhoitolaitoksessa saamansa palkkauksen erotuksen.

3 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1987.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin henkilökunnan siirtämiseksi vankeinhoitolaitoksen palvelukseen ja muihin lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 1986

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Christoffer Taxell*